

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 4/1975-76 med anledning av landstingsmannen Lasse Wiklöfs m.fl.hemställningsmotion angående uppdrag åt landskapsstyrelsen att i brådskande ordning utreda om lagen om lönegaranti även gäller i landskapet Åland och att, om så ej skulle vara fallet, skrida till av situationen påkallade åtgärder.

Med anledning av ovannämnda hemställningsmotion, varöver landstinget inbegärta lagutskottets utlåtande, får utskottet, som över motionen hört lagberedningschefen Sune Carlsson samt byråchefen vid Ålands arbetsförmedlingsbyrå Jarl Lindqvist, vördsamt anföra följande.

Betalningen av arbetstagares lönefordringar i arbetsgivarens konkurs har man tidigare sökt trygga med hjälp av en god förmånsrättsposition. Enligt konkursstadgan kan också arbetslöner utbetalas redan före inställelsedagen och utan säkerhet. Trots detta och den goda förmånsrättspositionen har det dock inträffat att arbetstagare gått miste om sina lönefordringar i arbetsgivarens konkurs, om i konkursboet icke funnits medel till erläggande av arbetslönerna. För en person som lever på sin arbetslön är förlusten av lönen en allvarlig sak. Synnerligen tungt drabbar löneförlusten en arbetstagare just i konkursfallet, då det samtidigt/inträffa förlust av arbetsplatsen och de svårigheter som följer därav. Det har därför ansetts vara en viktig uppgift att skapa ett sådant garantisystem, som skulle säkra betalningen av arbetstagares lönefordran då arbetsgivaren råkat i konkurs eller eljest blivit betalningsoförmögen. Redan vid Nordiska rådets session år 1971 godkändes för övrigt enhälligt en rekommendation, där regeringarna uppmanades vidtaga åtgärder för genomförande av ett tillfredsställande garantisystem till tryggande av arbetslöner i konkurs.

Den 10 augusti 1973 har utfärdats en lag om lönegaranti (FFS 649/73) och den 5 december 1973 en förordning om lönegarnati (FFS 883/73).

Garantin omfattar endast arbetstagare som står eller har stått i arbetsförhållande. Lönegarantin enligt ovannämnda lag begränsas icke enbart till konkursfall, utan ett normalt utfående av lön är även i andra situationer tryggt, där arbetsgivaren blivit betalningsoförmögen. I Sverige t.ex. utgår betalning enligt lönegarantin däremot endast i samband med konkurs.

Ansökan om betalning enligt lönegarantilagen skall riktas till arbetskraftsministeriet och inlämnas till den lokala arbetskraftsbyrån. Ministeriet skall omedelbart utreda arbetsgivarens betalningsoförmåga och arbetstagarens på

arbetsförhållandet grundade fordringar. Betalning enligt lönegarantin skall utgå omedelbart efter i saken fattat beslut. Lönefordringen skall därefter jämte sin förmånsrätt övergå till staten. Statens regressfordran måste bevakas i arbetsgivarens konkurs. I fall beslut om betalning enligt lönegarantin icke hunnit givas före inställelsedagen, skulle det ankomma på arbetstagaren att själv bevaka sin fordran i konkursen.

Jämlikt 11 § 2 mom. 13 punkten i självstyrelselagen för Åland har ärenden rörande rättegångs-, konkurs- och utskökningsväsendet hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet. Av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om lönegaranti framgår ganska klart att avsikten med ifrågavarande lag varit att skydda arbetstagare mot förlust av arbetslön i samband med arbetsgivarens konkurs även om skyddet i princip utsträckts att omfatta också situationer där arbetsgivaren utan konkurs blivit betalningsoförmögen. Jämlikt 11 § 2 mom. 8, 9 och 11 punkterna i självstyrelselagen har ävenså till rikets lagstiftningsbehörighet hänförts ärenden rörande bl.a. allmän privaträtt, arbetarskydd samt annan arbetslagstiftning med i 13 § 1 mom. 6 punkten nämnda undantag. Sistnämnda stadgande nämmer ärenden angående arbetsavtal, arbetsreglemente och läroavtal.

Lagutskottet har kommit till den slutsatsen att lagen om lönegaranti icke kan inrymmas under de grupper av ärenden där lagstiftningsbehörigheten tillkommer landstinget. Rikslagen skulle alltså vara gällande även på Åland. Då emellertid närmaste arbetskraftsbyrå som underlyder arbetskraftsministeriet, ligger i Åbo är möjligheterna för arbetstagare på Åland att erhålla anvisningar och bistånd i lönegarantiärenden i praktiken synnerligen beskurna. Naturligast skulle självfallet vara att Ålands arbetskraftsbyrå skulle tillhandahålla ansökningsblanketter för lönegarantiansökningar och vid behov överhuvudtaget bistå sökande vid upprättande av ansökan samt giva denne annan handledning i skötseln av lönegarantiangelägenheter. Likaså borde arbetskraftsbyrån på Åland bistå arbetskraftsministeriet i andra utredningar och beredningar, som gäller åländska lönegarantiärenden. I fall man icke skulle anse det ändamålsenligt att genom en överenskommelseförordning ordna ifrågavarande relationer till berörda riksmyndigheter, borde enligt utskottets mening i varje fall träffas ett avtal mellan landskapsstyrelsen och arbetskraftsministeriet om det praktiska handhavandet på Åland av sådana lönegarantiärenden, som i riket ombesörjes av arbetskraftsministeriets fältorganisation.

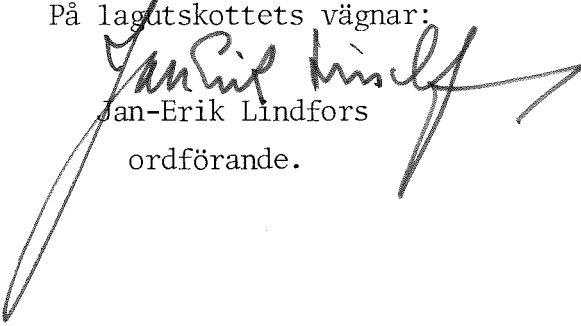
Under hänvisning till ovanstående får utskottet med anledning av förenämnda hemställningsmotion förty vördsamt föreslå

-3-

- 1) att motionens klämförslag skulle förkastas,
samt
- 2) att landstinget skulle uppdraga åt landskapsstyrelsen att i lämpliga former träffa överenskommelse med vederbörande myndigheter i riket om rätt och skyldighet för Ålands arbetskraftsbyrå att bereda och handlägga sådana ärenden inom landskapet Åland som i riket jämlikt lagen och förordningen om lönegaranti ankommer på arbetskraftsministeriets lokalorganisation.

Mariehamn, den 3 december 1975.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors

ordförande.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lindfors, viceordföranden Olof Jansson samt ledamöterna Dahlman, Wilén och Söderlund.